

Ahmad al-'Alawí

DÍVÁN. NYOLC KÖLTEMÉNY*

Bevezetés. Ahmad al-'Alawí (1869–1934)

Mintegy a sötétség egyre drámaibb fokozódásának ellensúlyozásaként a XX. században két olyan messze világló személyiség tűnt fel a tradicionális metafizika egén, akik nemcsak egyszerűen birtokba vették a régiek már-már letűnő szellemi tudását, hanem azt különös erővel, fényvel és tisztasággal újra is fogalmazták. Nem csupán a kontraszt, a világkörnyezet sötét szellemellenessége teszi, hogy ezek a személyiségek élesebb kontúrokkal, nagyobb fényerővel jelentek meg – hanem önmagukban véve is kiemelkedtek elődeik sorából. Egyikük a keleti féltekét ragyogta be fényével, másikuk a nyugati féltekét; egyikük hindu volt, másikuk muszlim; egyikük Indiában élt, másikuk Algériában; egyiküket Ramana Maharsinak nevezték, másikukat Ahmad al-'Alawínak. Ők azok, akik miatt a XX. századnak, ennek a szegyenletes századnak mégis van mire büszkének lennie a múlt dicső századai előtt.

Ahmad al-'Alawí 1869-ben született az algériai Mostaganemben. Szerencsés gyermekkorra volt: soha nem járt iskolába. Írni és olvasni édesapjától tanult, s ugyancsak ő vezette be a Korán világába. Intenzív intellektuális érdeklődése már gyermekkorában megmutatkozott: képes volt egész éjszakákat olvasmányaiba merülve tölteni. Mikor mesterséget kellett választania, úgy döntött, varga lesz, s így Jakob Böhme mellett ő lett a metafizika történetének másik grandiózus vargája. Figyelmét intellektuális éhsége nemsokára a szúfi metafizika felé fordította, és a metafizikai vizsgálódások iránti szeretetét élete végéig megőrizte.

Eleinte az Íszáwí szúfi rendhez kapcsolódott, amely többek között arról nevezetes, hogy tagjai elsajátítják a kígyóbűvölés tudományát és más hasonló praktikákat. Azonban gyorsan rájött arra, hogy öneki nem erre van szüksége. Az Íszáwí-tariqával való szakítását siettetete mesterével, Muhammad al-Búzidíval való megismerkedése is. Búzidí a Darqáwí-tariqához tartozott, melynek alapítója, Al-Arabí ad-Darqáwí a XVIII. század végének és a XIX. század elejének volt

---

* Forrás: *Tradíció. A Metafizikai Tradicionalitás Évkönyve 2001* (Debrecen: Kvintesszencia Kiadó, 2001), p. 189–207.

nagy hatású spirituális személyisége a Maghreb-országokban.¹ Érdekes felidéz-
nünk egy történetet abból az időszakból, amikor mestere még nem fogadta for-
málisan is tanítványává az ifjú Ahmadot:

Egy nap, amikor a sejk [Búzidí] velünk együtt volt a műhelyben, így szólt hozzám:
„Hallottam, hogy értesz a kígyóbűvöléshez, s hogy nem félsz a marásuktól.” Elismertem,
hogy így van. Akkor azt mondta: „Ide tudnál most hozni egyet, hogy bemutasd előttünk
tudományodat?” Azt mondtam, hogy természetesen, és kimentem a városon kívülre,
hogy fogjak egyet, de fél napon keresztül hiába kerestem; csak egy egészen kicsit talál-
tam, alig volt hosszabb egy arasznál. Magammal vittem, letettem elé, és a szokásos mó-
don elkezdtem vele foglalkozni, míg ő ült, s közben figyelt engem. „El tudnál boldogul-
ni egy nagyobb kígyóval is?” – kérdezte. Azt mondtam neki, hogy a kígyó méretének
számomra nincs jelentősége. Erre azt mondta: „Mutatok majd neked egyet, amely sok-
kal nagyobb ennél, és sokkal veszélyesebb is; ha azzal is képes vagy elboldogulni, akkor
igazi bölcs vagy.” Kértem, hogy mutassa meg, mire ő azt mondta: „Tested két oldala kö-
zé zárt lelked az.² Ennek mérge sokkal biztosabban öl, mint a többi kígyóé, és ha ezzel is
elbírsz és elföltt is uralmat nyersz, akkor, mint ahogy mondtam, valóban bölcs leszel.”
Majd hozzátette: „Menj, és tégy ezzel a kígyóval szokásod szerint, és soha többé ne térj
vissza ezekhez a praktikákhoz.”³

Búzidí nem sokkal ezután formálisan is tanítványává fogadta ‘Alawít, előírva
számára a reggel és este végzendő litániákat, majd néhány nap múlva beavatta a
dhikr elméletébe és gyakorlatába, ami a szúfizmus leghathatósabb eszköze a szel-
lemi ösvényen való előrehaladásban.⁴ ‘Alawí ekkoriban odaadó hallgatója volt
az Egység Tanáról (*at-tawhīd*) szóló szúfi metafizikai előadásoknak, Búzidí
azonban úgy gondolta, fontosabb számára az Egység *tapasztalati* megismerése,
mint annak pusztán értelmi megragadása:

Számodra most az lenne a leginkább célravezető, ha mindaddig, amíg Urad Fényei fel
nem virradnak benned, s el nem jutsz az Egység valódi értelmének ismeretére, lelked
legbelső részének megtisztításával foglalkoznál. ... Éppen ezért az lesz a legjobb, ha [mos-
tantól fogva] mindaddig szünetelteted tanulmányaidat, amíg jelenlegi feladatodat el
nem végzed, mert az embernek kötelessége, hogy a fontosabbat mindig a kevésbé fontos
elé helyezze.⁵

¹ A Darwáwī-taríqa annak a híres Sáhilī-taríqának az egyik al-rendje, amelyhez René Guénon mestere, ‘Abd ar-Rahmán ‘Ulais sejk is tartozott.

² Utalás egy hadiszra.

³ Martin Lings: *A Sufi Saint of the Twentieth Century. Shaikh Ahmad al-‘Alawī: His Spiritual Heritage and Legacy* (Berkeley: University of California Press, 1973), p. 52.

⁴ A *dhikr*rel kapcsolatban magyar nyelven lásd Mircea Eliade: *Jóga. Halhatatlanság és sza-
badság* (Budapest: Európa Kiadó, 1996), pp. 261–264. Lásd továbbá Annemarie Schimmel ösz-
szefoglalóját: *Mystical Dimensions of Islam* (Chapel Hill: The University of North Carolina
Press, 1975), pp. 167–178.

⁵ Martin Lings: *A Sufi Saint of the Twentieth Century*, p. 54.

‘Alawí elmondja, hogy akkoriban az efféle tanulmányok annyira lebilincseltek, hogy mestere utasításának teljesítése csaknem lehetetlennek tűnt számára. Végül is azonban beadta a derekát, és azt az időt és energiát, amit addig tanulmányainak folytatására és könyvek olvasására fordított, most a *dhikrre* áldozta, különösen, miután kezdte tapasztalni magányos invokációjának hatását. Visszaemlékezése így folytatódik:

Amikor learattam a *dhikr* gyümölcsét (s ennek gyümölcse nem kevesebb, mint Isten kontemplatív megismerése), világosan láttam mindannak erőtlenségét, amit korábban az Isteni Egység tanáról elsajátítottam, és beláttam, hogy mesteremnek nagyon is igaza volt. Ezt követően közölte velem: eljött az ideje annak, hogy újra felvegyem megszakított tanulmányaim fonalát, s amikor ismét elkezdtem járni az előadásokra, azt vettem észre, hogy már egészen másképp értem az elhangzottakat, mint korábban.⁶

Ettől fogva mestere legközelebbi tanítványa lett, majd mestere halálát követően (1909) a tanítványi kör őt választotta Búzídí utódjává. Sorra születtek írásai, amelyek között éppúgy találhatók önálló prózai és verses művek, mint ahogy kommentárok, sőt még egy csillagászati munka is, amely – mint Martin Lings megjegyzi – „a tényeket tekintve modern, ám tradicionális abban az értelemben, hogy a fizika metafizikának való feltétlen alárendeltségét sosem téveszti szem elől”.⁷

Amikor mestere rábízta ‘Alawíra mások vezetésének feladatát, azt mondta neki. „Olyan leszel, mint az oroszán: bármire is teszed kezedet, a tiéd lesz az.”⁸ S csakugyan, kiváló mester vált belőle, aki nem nyugodott addig, amíg tanítványait legalább egy alapszintű kontemplatív istentapasztalatig el nem vezette – amelyet egyébként a szúfizmusban a misztikus ösvény első állomásának tekintenek. Ebben a *dhikren* kívül fő eszköze a *khalwah* volt: a tanítványnak egy magányos cellába kellett zárkóznia, hogy ott a mester felügyelete mellett mint kizárólagos tevékenységébe belemerüljön a *dhikrbe*, rendszeresen beszámolva mesterének nehézségeiről és tapasztalatairól.⁹

‘Alawí már intenzíven szembesült azzal az igazsággal, hogy a modernitás terjedése mindig csak a vallás rovására történhet. Éppen ezért határozottan ellenezte a nyugati és modern formák átvételét – ezt ugyanis az első lépcsőfoknak te-

⁶ Ibidem, p. 58.

⁷ Ibidem, p. 230.

⁸ Ibidem, p. 59.

⁹ A *khalwah* a Sádhilli-tariqán és a hozzá kapcsolódó rendeken belül újjátásnak számított, azonban a keleti eredetű szúfi rendekben – például a Kubráwí- és a Naqšbandí-renden belül – reguláris eszköznek minősült.

kintette azon az úton, amely végül is az iszlámtól és Istentől való elforduláshoz vezet. Noha a kereszténységgel szemben egyáltalán nem volt ellenséges, hasonlóképpen ellenezte a keresztény misszionáriusok ténykedését: „Ezek a misszionáriusok miért nem inkább saját népeik szellemi boldogulásával törődnek?”¹⁰ Mindazonáltal náluk sokkal veszélyesebbnek tartotta azokat a modernista törekvéseket, amik belülről támadták a tradicionális iszlámot, s amiknek egyik fő célpontja éppen a szúfizmus volt.¹¹

Frithjof Schuon, aki még találkozhatott vele személyesen, élénk és szuggesztív képet fest a már halála küszöbén lévő Mesterről:

„Az az eszmeiség, ami mindegyik vallásos forma rejtett lényegét alkotja, benső jelenlétének hatékonysága révén mindegyiket azzá téve, ami, túlságosan szubtilis és túlságosan mélységes ahhoz, hogy ugyanolyan intenzitással inkarnálódjon mindenkiben, aki atmoszférájában lélegzik. Éppen ezért az élet nagy kiváltságai közé tartozik kapcsolatba kerülni e formák egyikének igazi szellemi képviselőjével – vagyis kapcsolatba kerülni egy olyan személyiséggel, aki azt az eszmeiséget, amely az adott civilizációnak évszázadokon keresztül igazi éltető eleme volt, önmagában reprezentálja – és teszi ezt nem csupán azért, mert történetesen ahhoz a civilizációhoz tartozik. Egy ilyen emberrel találkozni olyan, mint szemtől szembe találkozni – a huszadik század közepén – egy középkori szenttel vagy egy sémi patriarchával – és éppen ezt a benyomást tette rám Saikh Al-Háddzs Ahmad Bin-‘Alíwah [Ahmad al-‘Alawí], a szúfizmus legnagyobb mestereinek egyike, aki néhány hónappal ezelőtt hunyt el Mostaganemben. Barna dzsallabájában és fehér turbánjában, ezüstszürke szakállával és hosszú kezeivel – melyek minden mozdulatukkor olyannak látszottak, mintha a belőlük áradó *baraka* (áldás) súlya lefelé húzná őket – valamiképpen Sajjidna Ibrahim al-Khalil [Ábrahám] ősrégi tiszta légköre lengte körül. Halkan és szelíd hangon beszélt; szavai úgy hullottak le róla, mint ahogy a szilánkosan hasadó kristályról hullanak le darabjai. Szemei, amelyek olyanok voltak, mint a sírkamrában világító lámpások, mintha csak keresztülhatoltak volna a tárgyakon, s miközben azok külső héját mindenütt semminek látták, a héjakon túl is mindenütt ugyanazt a valóságot szemlélték: a Végtelent. Pillantása roppant átható volt, csaknem kemény a maga enigmatikus rendíthetlenségében, mégis telve szeretettel. Szemének hosszú oválisai gyakran hirtelen kerekké váltak, mintha csak meghökkennének, vagy mintha valamilyen csodálatos látvány ejtette volna rabul őket. Az énekek hullámváza, a táncok és a szertartások inkantációi mintha csak örökösen továbbrezegtek volna benne; feje néha

¹⁰ Ibidem, p. 109. Miközben a híres, szentéletű észak-afrikai misszionárius, Charles de Foucauld tíz éves, bámulatós elszántsággal és heroikus erőfeszítéssel végzett missziós tevékenységével mindössze egyetlen muszlimot tudott a kereszténység milliárdos aklába terelni (és vele kapcsolatban is székspszisének adott hangot: „Hogy milyen mértékben volt igazi a megtérése, ki tudja?” [Puskely Mária: *Akik hittek a szeretetben*. Budapest: Szent István Társulat, 1979, p. 434]), addig Ahmad al-‘Alawí honfitársai tucatjait vezette olyan istenismereti fokra, amelyre maga Charles de Foucauld is csak sikertelenül aspirált.

¹¹ Jól tudjuk, hogy az Atatürk-féle törökországi reform legsúlyosabban éppen a szúfi rendeket és általában a muszlim tradicionalitást érintette, ideértve a hagyományos török viseletet is.

ritmikusan ide-oda himbálózott, míg lelke belemerült a *dhikr*ben, vagyis az emlékezésben rejtőző Isteni Név kifürkészhetetlen misztériumába. A valótlan benyomását keltette, annyira távoli volt, annyira hozzáférhetetlen – annyira megragadhatatlan volt a maga teljességgel absztrakt egyszerűségében.”¹²

Buji Ferenc

---

¹² Idézi Martin Lings: *A Sufi Saint of the Twentieth Century*, pp. 116–117.

Abmad al-'Alawi

DÍVÁN. NYOLC KÖLTEMÉNY*

*Az értelem*¹

A Nap fénye ragyog az éjszaka Holdján keresztül,²
Sugára vagyok én Neki, Ő meg nekem Gyökerem.
Értelmünk a szeretet borától mámoros,
Mintha csak bolondok lennénk – ám azok mégsem vagyunk.
Olyannak látsz bennünket, mint a többieket,
De mi nem azok vagyunk, aminek látszunk,
Mert szellemünk szikrázóan ragyog a csúcok csúcsa felett.
Az értelem, a tökéletes szépségű hibátlan kincs
A mi birtokunkban van; Istenen kívül mit sem érzékel az.
Elég egyszer felvillannia: attól kezdve fogva tart.

Üdvözlégy Nép, Uradnak választottja,
Művészetének tökéletessé lett Remekei! –
Tiétek a kiváltság, hogy fölemelhettétek a fátylat
Orcájának Fényéről. Ki volna képes hálát adni
A Végtelenért?! Adjatok mégis hálát Néki –
Mert olyat tett Ő, minek értéke ki nem fejezhető.

Örvendeztetek hát a Trónustól a föld poráig mindenem,
Mert ti, senki, csak ti vagytok Istennek szolgálói!
Bennetek kelt életre a csontból való test,
Mert ti ama Szellemtől vagytok, mely Ádámba lépett,
S attól a Lehelettől, mit Gábrriel lehelt Máriába.
Büszkén s örömmel perdüljete hát elragadtatott táncra!

---

* A versek forrása Martin Lings angol fordítása (*A Sufi Saint of the Twentieth Century*, pp. 215–228).

¹ Részlet. A cím az angol fordítótól származik.

² Ahogy éjszaka a Nap fénye csak közvetetten, a Holdon keresztül vetül a földi világra, ugyanúgy a lélek is Isten Fényét, vagyis Isten Szellemét vetíti a sötétségnek erre a világra.

A bor

Barátaim, ha felismertétek rangom valóságát,
Rátaláltatok az ösvényre; lépjetez hát nyomdokomba.
Az Égre mondom: távol innen minden kétség s ábránd.
Én Ismerem Istent, mi titkos s mi hirdetett belőle, egyaránt.
Ittam a szerelem kupájából, birtokomba vettem azt,
S immár az enyém lett, egészen, minden időkre.
Megjutalmazza Isten azt, aki átadta nékem titkát,³
Mert átadni a titkot nagylelkűség, igazi nagylelkűség...
Eleinte elrejtettem az igazságot, elfátyoloztam jól,
Mert ki megőrzi Isten titkát, az Ő jutalmában részesül.⁴
Mikor aztán az adományozó megengedte, hogy hirdessem,
Képesse is tett a lelkek megtisztítására (miképpen, nem tudom),
S felővezett engem a szilárdság kardjával,
Igazsággal s áhítattal ruházott fel – és adott nekem egy borból,
Melyet elég csak kóstolni, mindig inni akarja az ember,
S részegen is csak azt keresi, hogyan lehetne még részegebb.
Most én töltögetem – sőt, én vagyok az is, ki szőlejét sajtolja.
S vajon van-e másvalaki e korban, ki töltögetni bírná?
Ne csodálkozz, ha így beszélek, mert a mi Urunk
Maga mondta, hogy Ő azt választja ki kegyelmére,
Akit akar, és annak bőkezűen is ad.
„Ez Isten kegyelme: Annak adja, akinek akarja.”⁵
Dicséret és dicsőség és hála mindenek fölött Neki.

Uram, Szeretted⁶ Szellemével, a Te Szellemeddel,
A Szentség Szellemével segíts engem, „tedd könnyűvé dolgomat”,

³ Vagyis mesterét, Muhammad al-Búzídít.

⁴ Búzídí hosszú ideig megtiltotta tanítványának, hogy akár közvetlenül, akár közvetett módon felfedje környezete előtt szellemi eredményeit. Al-'Alawí ennek a törvénynek a fontosságát a következőképpen magyarázza: „Valóban, a tanítvány számára az elérést [= Isten elérését] követően semmi sem hasznosabb, mint homályban maradni, és semmi sem ártalmasabb számára, mint abban a pillanatban, vagyis Istenbe lépésének pillanatában hírnévre tenni szert; azonban ezt követően, vagyis a homályosság földjébe való eltemetkezése után már nem tud ártani neki hírének terjedése, hiszen a gyökérzet immár megerősödött, úgyhogy nem kétséges, hogy gazdag termést fog hozni” (Ibidem, pp. 193k).

⁵ Korán 5:54.

⁶ A Próféta, Mohamed.

„Olld meg nyelvem csomóját”, Uram. „És rendelj nékem segítőt”⁷
Igazi segítőid közül, s ne szégyeníts meg engem
Az összegyűjtés napján.⁸ Uram, áraszd el jelenléteddel,
Köszöntsd békédde, dicsőítsd meg és magasztald fel
A Te Szeretted Szellemét a Titok Lakhelyén!

*A mester*⁹

Ha útmutatást kapsz a szólítók¹⁰ egyikétől, aki arra hivatkozik,
Hogy elérte az Igazságot s a Legvégső Állomást,
Óvakodj a nemtörődomségtől, és vizsgáld meg jól szavait.
Kérdezd őt az Egyesülésről, nézd meg, hogyan beszél róla.
Ha azt mondja: távoli még az – azért mondja, mert ő van távol,
De ha azt mondja: közeli már az, becsüld mint legkiválóbbat:
Világossá fogja tenni ő számodra az Igazsághoz vezető ösvényt,
S így te rátalálhatsz Isten arcára.
Nyomban elfogad téged, már az első találkozásnál,
S lábodat az Úrhoz vezető útra igazgatja.
Tartsd elméd szemét a Név betűin!¹¹
Kegyelme révén látni fogod, amint tisztán ragyognak
A horizonton – noha csupán szívedben ragyognak;
S amikor a Név tiéd lesz, minden feledékenységed szertefoszlik.
Nagyítsd fel a betűket akkorára, amekkorára csak képes vagy;
Rajzold rá őket mindenre, legyen az kicsiny vagy nagy.
Szemed a Névre rögzítve felemelkedsz majd
Annak fénye által oda, hol semmivé foszlanak a világok.
Ám azok mestered, s nem a te rendelésedre tűnnek majd el.
Ő az ujj, amely által Isten mutat.
Bízz hát benne, hogy kivezessen börtönöd fogságából
A szabadságra, az Elsőhöz, Aki minden kezdetet megelőz –
Hogy az egész világot semminek lásd az Ő Lényegében,

⁷ Az idézetek Mózes imájából származnak (Korán 20:25–35).

⁸ Vagyis az (utolsó) ítélet napján.

⁹ Részlet. A cím az angol fordítótól származik.

¹⁰ Szólítók, vagyis Istenhez szólítók avagy hívók.

¹¹ Az alábbi leírás poétikus megfogalmazása a *dhikr* ama változatának, amelyet Ahmad al-‘Alawí végeztetett tanítványaival.

Sőt a semminél is semmibbnek az Úr végtelenségében;
Mert „te” sosem voltál, és „te” most sem vagy.
Nem látod, hogy ki vagy, mert ugyan *vagy*, de nem *te* vagy.
Fennmaradsz,¹² mégsem önmagadként; nincs erő Istenén kívül.
Kialvásod¹³ után az Örökléthez emelkedsz majd,
Szüntelenül az Öröklét Öröklétében állva,
A csúcsok csúcsaként. Hisz lovasaink nem akkor szállnak le,
Ha Szentől Szembe jutottak az Igazsággal!¹⁴

*Az ösvény*¹⁵

Vajon elégedett-e Isten keresője, ha távol van Tőle?
Aligha éri be ő kevesebbel az Egyesülésnél!
Az igazi keresőnek ott a jel az arcán,
Tündöklő fény ragyog az ő homlokán.
Mindig közel van ő, előzékeny, tisztelettudó,
Eltökélt, a bírálatot türelmesen fogadja, a barátot
Becsüli. Célja minden célt maga mögött hagy;
Akadályt nem ismer: mi meredek, vízszintesnek látja.
A céltáblán kívül más célról mit sem tud ő.
A család vágya, sem gáncs nem téríti el.
Jelleme tiszta, s másra már nincs is szüksége,
Csak a legtöbbre: hogy keresse az Igazságot.
Mert ki Annak keresője, az mást nem keres.
Aztán kivetkőzteti lelkét minden észrevett hibából,
S amint kivetkőztette, felöltözteti azok
Ellentétébe. Mindig és mindenütt szolgálja ő Istennek,
Egyetlen dolga, hogy imádja Urát,
S ő szabad akaratából teszi dolgát –
Míg csak az Igazság nem válik hallásává, látásává,

¹² Utalás a *baqára* („megmaradás”) mint a *faná* (iniciatikus megsemmisülés, kialvás) pozitív aspektusára.

¹³ *Faná*.

¹⁴ Vö. Al-Arabí ad-Darqáwí (1743–1823) egyik kijelentésével: „Csak az ostoba elégszik meg azzal, hogy nem éri el utazása végcélját” (Al-‘Arabi ad-Darqawi: *Letters of A Sufi Master* [Bedfont: Perennial Books, 1987], p. 4.)

¹⁵ Részlet. A cím az angol fordítótól származik.

Nyelvévé és beszédévé, kezévé s lábává.
Már halála előtt meghal, hogy Urában éljen,
Hisz az igazi költözés csak *ezt* a halált követi.
Nem várja, hogy hívják: maga megy, hogy számot adjon
Az igazság szerint. S ki lenne nála alkalmasabb erre?
Saját léte előtt éppúgy ott látja az Igazság Létét,
Mint azt követően, s bármely irányba fordulva.

Kezdetben egyedül Isten volt, s Mellette semmi más.
S Ő most is az, ami volt, kezdetben éppúgy, mint végül,
Lényegi módon Egy, Akin kívül nincs semmi:
Belsőleg rejtett, külsőleg megnyilvánult,
Kezdettelen, végtelen. Bármire is esik pillantásod,
Az Ő létét látod. »Csupán« s »kivéve«: e kettő, mit
Az Abszolút Egység nem ismer. Hogyan is korlátozhatná
Isten Lényegét fátyol? Mi fátyolnak tűnik, fénye Neki.

A tanács

»Szeretetednek egyetlen méltó tárgya Isten.
Rajta kívül minden csak puszta káprázat.«
Íme a tanácsom, ha képes vagy megfogadni.
Az emlékező örökké távol van Kedvesében,
Mert élni csak az él, ki közel van Őhöz.
Közötte és az igazság között nincsen fátyol.
Mit adhatnának neki a Paradicsom örömei?!
Szolgái szenvedélytől olvadoznak; részegek,
De tovább isszák az Ő romolhatatlan Borát,
Mely, ki issza, megfosztja azt önmagától.
Bárcsak bele tudnál inni te is az ő serlegükbe!
Akkor talán áthidalnád a távolságot közöttünk.
A hű szolga azt mondja: »Szolgálatodra állok« –
Mikor Isten hívását hallja, mit én adok át neki.
Mert ha Istent keresed, énmellém társulj.
Számodra, biztos lehetsz benne, más út nincs.

*A csaló*¹⁶

Vajon tapasztaltál-e bármit is abból, amit ők¹⁷ tapasztalnak?
Ha olyan vagy, mint ők, akkor felhatalmazásod valódi;
De ha semmit sem találsz magadban abból, mi az övék,
Akkor vizsgálj meg lelkedet annak alapján, mit itt olvasol.
Felszámoltad-e egyetlen szemvillantás alatt a világot,
Meggpillantva a Kegyelemmel Teljest ott, hol Ő a Nyilvánvaló?
Kitörölted-e látókörödből az emberiséget egyetlen pillantással,
S kóboroltál-e túl mindennek határán, túl az ég
Csúcsain s a föld mélyén? Körülfogtad-e
Zarándokutaddal a mindenség egészét?
És szentélyévé lettél-e a mindenségnek,
Szent tengelyévé tiszteletteljes körforgásának?
Eltűntek-e már előled a leplek?
Fátylad félredobva, köpönyeged levetve?
És hallottad-e a szavakat: „Jöjj közelebb,
Itt a Mi Szépségünk! Üdvöz légy, s örvendezz neki
Legbensőségesebb nyugalmadban – mint tiédnek.”
Szólított-e téged a szólító, s te mozdultál-e szavára?
Levetted-e szandáloedat, mint az, kit átitatott
Az ösvény illendősége? Körülzárt-e Téged
A Végtelen minden oldalról? S amikor érkezett
Az Egyesülés pillanata, felhajoltál-e mindeneddel?
Az Ő tulajdonságaiba burkolózva hűségesen őrizted-e
Isten titkát, miután Ő kinyilatkoztatta azt neked?
Mert mindez azt tanúsítaná, hogy közel vagy hozzá.
Mert hiszen vannak titkok, amelyek nem valók sokaknak....
Ha e kérdésekre igent mondasz, akkor hát üdvöz légy!
Ha nem, bizony még távol vagy az Úr jelenlététől.
Állj félre a Nép¹⁸ tudományától; nem vagy közülük való;
S ne tedd kezedet az Árva¹⁹ örökségére, mert az a legsúlyosabb
Sértés lenne. Isten számára gyűlöletes a tetteket
Csalóka ígéretekkkel pótolni.

¹⁶ Részlet. A cím az angol fordítótól származik.

¹⁷ Az igazi sejkék.

¹⁸ A szúfik hagyományos megnevezése.

¹⁹ A Próféta, aki édesanyját születésekor, édesapját pedig egészen fiatalon elveszítette.

Mi haszna a beszédnek, mely sima, ha a szépítést műveli?
Mire jó bearanyozni a sebeket, s nem begyógyítani őket?
A beteg számára mi lehetne fontosabb gyógyulásán kívül?
Tán örvendezik a száműzött az idegen nép körében?
Ismételd csak beszédeidet: úgy tudsz beszélni, ahogy ők beszélnek,
De ez a darázs viasza, nem a méhecske lépe.

A jelen valóság²⁰

A Szólító²¹ Isten közelségéhez így hívta őket:
„Íme, én veletek vagyok”²² – mert „bármerre fordulsz”,
Ott ragyog az én fényem. Én, ki Lényegemben egy vagyok,
Mindenekben látható vagyok. Volt-e valaha is bármi látható
Rajtam kívül? A teremtés leplét én alkottam,
Hogy elfátyolozzam az Igazságot. A teremtésben rejő
Titkok úgy törnek fel hirtelen, akárcsak a források.
Aki lényegemet nem ismeri Fátylam alatt, azt kérdi, hol vagyok,
Pedig „hol” nélkül kellene mondania azt, hogy „vagyok”.
Létem nem ismer rést, mi egyik „hol”-t a másiktól elválasztaná.
Add csak hozzá a *Zain* pontját a *Rain*hoz,
És nézd: a folt immár dísz lett, tökéletes
A pont folytatán.²³ Egyesülj akkor az Örökkévalóval.
Van Rajta kívül bármi is, mi szembenállhatna Vele?
Nem, mert ő egyedül volt, van és lesz.
S így én is abszolút vagyok Lényegemben, Végtelen.
Egyetlen „hol”-om: „Magam révén vagyok.”²⁴
Azt gondolni, hogy akár „itt”, akár „ott” vagyok: tudatlanság.
A „Minden »fölött« fölötti”-nek semmilyen csúcs nem szabhat határt;
A „Minden »alatt« alatti” mit se tud a legmélyebb mélységről.

²⁰ Részlet. A cím az angol fordítótól származik.

²¹ Ezúttal a Szólító maga a Próféta, Mohamed.

²² Korán 5:12.

²³ A *Rá'* betűt számos dialektusban *Rain*nak hívják, s ez a szó egyúttal azt is jelenti, hogy „piszok”, „folt”. A *Rain* feletti pont *Zain*ná változtatja a betűt, amelynek a jelentése viszont „dísz”. (Martin Lings megjegyzése)

²⁴ Ramana Maharsi ezt úgy mondaná, hogy az „én ez vagyok”- és „én az vagyok”-típusú hamis önazonosításokat fel kell cserélni az „én-én” önazonosításra.

Én vagyok a Lényeg Titka, az Elrejtett Kincs.
Szélességemnek nincs vége, hosszúságomnak nincs határa.
Már a Belső Rejtettségben is én voltam ott,
Mielőtt az külsőleg is megmutatkozott volna. Magamat
Magamról kérdeztem, s a válasz nem hagyott kétséget,
Hisz Isten Igazságában Istenen kívül mi más jelenhetne meg?
Rémületet keltett, utána vezetett; eltiport, utána szólt.²⁵

Lényegi módon Egy vagyok, egyedülálló,
S nincs oly kicsiny tárgy, ami kívül esne rajtam.
Egyetlen rést sem hagyok, üres teret nem ismerek,
Hol megvethetné lábát rajtam kívül másvalami.
Mert Belseje vagyok én a Magában álló Lényegnek,
S Külseje a Minőségnek, széttartó összpontosulásként.²⁶
Bármerre fordulok, semmi sincs, mi túl lenne Rajtam.
Létezik-e bármi más Rajtam kívül, Sajátosságomtól mentesen?
Lényegem a Lét lényege, most
És mindörökké. Végtelenségemnek a legkisebb
Mustármag sem szab határt. Hol található helyet
A teremtmény, hogy zavarja az Igazság Végtelenségét?
Hol van más, mint Ez, amikor Minden Tele van [Velem]?
Egyesülés és elkülönülés így Gyökerükben egyek,
S nézni a Teremtést annyi, mint nézni az Igazságot –
Ha a Teremtést úgy értelmezzük, amilyen az valóban.
Értelmezz hát mindent az „Ő közel van”²⁷ Fényében,
És te magad is részesülni fogsz a Közelségből.
Nem jelent ez helyhez kötést. Képtelenség volna ez,
Mert Ő nem fog lakni semmiféle helyen.
Magasztaltassék Isten lényege túl mindazon, ami
Érintkezik azzal, ami más, mint Ez.²⁸ Nem szülte Ezt semmi,

---

²⁵ Kriptikus utalás a spirituális ösvény végső fázisára, az isteni tevékenység romboló és építő aspektusára.

²⁶ A „széttartó összpontosulás” valamiképpen arra a paradox tényre utal, amelyet László András így fogalmazott meg: „Az egyetlen megnyilvánult a Megnyilvánulatlan” (László András: *Solum Ipsum. Metafizikai aforizmak*. Nyíregyháza: Kötet Kiadó, 2000; af. 46).

²⁷ Korán 50:16.

²⁸ Aki érintkezésben van azzal, ami túl van az isteni Lényegen, az nem más, mint a Teremtő, amely a teremtett világgal van érintkezésben. Lásd alább a 41. jegyzetet.

Vállán nincs teher;²⁹ saját külső megnyilvánulásában
Rejtezük, amelyben dicsősége leplezésére
Fátylat fátyolra borítva jelenik meg.

A kézjegy

Te, aki bölcsességemet akarod kifürkészni,
Istenhez intézd kérdéseidet,
Mert az embernek fiai nem ismernek engem.
Rangom rejtve van előlük.
Engem úgy találhatsz meg, ha *Felé* irányítod
Lépteidet, túl a szolgaság állapotán,
Mert a teremtett mindenségben
Mi sem maradt belőlem.³⁰
A magasztos isteni Jelenlét
Megnyilvánulása vagyok én;
Tanúm az, amit elértem.
Folyam vagyok én a Kegyelemmel Teljes
Túláradó kegyelmének árában
A földön – hogy lássanak az emberek.
Szellem voltam én szolgaságom előtt,
S most hazaértem, szabad vagyok mindörökké.
Ne gondold, hogy engem látsz itt,
Emberi tulajdonságokba öltözötten,
Mert ezeken túl ott vannak az Ősképek
A Szellem Örök Ruhái.
Ha pillantásod oda tudnád vetni, ahol én
A Szentséggel teljes Jelenlétben állok,
Egynek³¹ látnál engem, semmi másnak;
De az Igazság befedett engem köpönyegével,

²⁹ Mert hiszen minden Ő Maga.

³⁰ Vö. a Magasztos szavaival: „Annak külső formája áll előtted, aki elérte az igazságot, de az, ami a létezéshez kötné őt, már el van vágva. A test szétesését követően pedig sem az istenek, sem az emberek nem fogják őt többé látni” (Dígha Nikája I.3.73. Idézi Julius Evola: *The Doctrine of Awakening. A Study on the Buddhist Asceticism*. London: Luzac & Company, 1951, p. 242).

³¹ Az „Egy” ezúttal az isteni Egy-ség megfelelője, s ilyen módon jelentése: osztatlan, *mindent* egy-ként magába ölelő teljesség.

S így látásod képtelen elérni engem.
Látsz engem, de akit látsz, mégse én vagyok,
Mert pillantásod nem a lényegre figyel.
Élesítsd meg hited szemét, és nézz
A legtisztább látomás pillantásával.
Akkor, ha hited bizonyosságot nyer,
Rámtalálhatsz.
Akkor majd Titkokba öltözöttnek látsz,
S Fényekbe, melyek Prófétánk fényei.
Mennyei Angyalokra fogsz ott bukkanni,
Kik az én kívánságaim lesik. Felismered,
Hogy engem választott az én Uram.
Ő ragyog belőlem rajtam keresztül,
S Őt látod, mikor engem látsz –
De te nem látod az igazságot.
Az én Uram vezetett engem,
S megnyitotta előttem a legtisztább látást,
Megtanított engem önmagam ismeretére,
Megtanított a Szellem igazságának ismeretére.
Így ha bölcsességemet akarod tudni,
Társulj hozzám, és jól figyelj reám,
Hallgasd, mit mondok, s rólam szólva
Soha ne emeld szavadat ellenem.
Rajtam kívül a világon te mit se látsz.
Ne keress hát rajtam túl semmit –
És magadban se bízzál:
Nincs rejtve előttem a te állapotod.
S ha valóban az enyém lennél,
Szolga, ki őszinte az ő urához,
Bizonyítsd, de ne csak nyelveddel,
Mert a nyelv minden hamisságra képes.
Nyújtsd előre lelked a dárda hegyéig,
S halj igazi halált.
Velem foglald el magad, ne magaddal,
S búcsúzz el minden mástól, elhagyván őket.

Felszólítalak arra, amire Mesterem,
Búzídí is – ki halott volt a teremtés számára –

Felszólított engem testi halála előtt:
Mi tiéd, mind hagyj itt, tedd ide mellém,
Emelkedj fel Istenhez, vedd le magadról a világokat,
S nyomát se hagyj azoknak magadon.
Ugyanolyan ez a világ és a másik;
Nézd őket, de tökéletessé tett látással:
A Világ-teremtő és a világok
Mind az Ő egységét hirdetik.³²
Nézz, de valóban szemtől szembe:
Semmit sem fogsz találni, mitől félhetnél,
Mert kialudt már most is minden
Az Uralom Ábrázatának kivételével.
Amikor majd megismered, amit mi tapasztalunk,
Akkor, ha akarod, már mellőzhetsz engem –
De, az Égre mondom, mégsem fogsz mellőzni,
Mert senki, csak az üres lélek képes
Valaha is megfeledezni rólam.

Isten jól ismeri rangomat.
Bárcsak oltalmazna engem Ő fennmaradó
Éveimben, s oltalmazná testvéreimet is mind
A szív megpróbáltatásaitól,
S azt is, ki házamba lép,
Aki jelen van találkozóinkon,
S aki látja azt, ki látott engem –
Ha ő is látni óhajt engem.

Uram, tedd nyelvemet Áldásaid
Eszközévé a Prófétán.
Lépteimet irányítsd az ő útjaira.

---

³² Világos megkülönböztetése ez egy mindent megelőző és soha meg nem nyilvánuló isteni létnek, valamint a teremtő Istennek mint mindenek forrásának és kezdetének. Egy értekezésében, amely a betűszimbolizmussal foglalkozik, Sajk Al-'Alawí az előbbi a Korán nyitóformulájának első betűje alatti ponttal, míg az utóbbit az arab ábécé első betűjével, az *alif*al hozza összefüggésbe (az ábécé többi betűje, a szavak és a mondatok pedig a teremtés fokozatosan kibomló egészével vannak analógiában). Ugyanez a megkülönböztetés nem ismeretlen más tradíciókban sem. Vö. az Istenség és Isten eckhartiánus, vagy a Brahman és Ísvara hindu megkülönböztetésével. A szúfizmusban ez a megkülönböztetés nem volt általánosan ismert.

Ha Rád figyelek, az ő parancsának engedelmeskedem,
Ha rosszat teszek, közbenjár ő értem.

Kézjegyemet teszem
E versek végére,
Mert testvéreim így kívánták.
Testi leszármazásom szerint
'Alawí törzséhez tartozom,
Szellemi születésem Búzídí
könyörületes jelenlétének köszönhetem.
Terjeszd kegyelmed, Uram, mindkét vonalra,
S áldó kezeidet utódaimra mindkettőben,
Egészen a világ végezetéig.

Fordította és a jegyzeteket írta Buji Ferenc

